

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjenišvo Ljubljana.

<p>Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.</p> <p>Rokopisov ne vračamo. Vse pošiljatve je pošiljati franko.</p>	<p>Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.</p> <p>Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2—.</p> <p>Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne št. 50 K.</p>	<p>Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. " " " " dvakrat . . . 1 " 50 "</p> <p>za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.</p> <p>Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.</p>	<p>Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I</p> <p>Poštni čekovni urad št. 11.197. Reklama tije so proste poštine.</p>
--	--	---	--

I. drž. skupščina Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva. Delo in smotri Glavnega Odbora UJU.

Poročilo za čas od kongresa, dne 18. VIII. 1920 v Beogradu — do I. drž. skupščine, dne 8. in 9. XI. v Zagrebu.

Zagreb, 8. novembra 1921.

Glavni odbor UJU je podal skupščini tiskano poročilo o svojem delovanju. predlogih, smotrih in programu iz katerega posnemamo sledeče:*

Prvo delo odbora po kongresu.

Odmah po svršetku I. Kongresa nastao se je ceo Glavni Odbor da posvršava predhodne poslove i učini sve ono što pravila nalažu. Tome sastanku prisustvovali su članovi iz sviju pokrajina naše države, kojom je prilikom utvrđena potpuna saglasnost u pitanjima budućeg rada UJU. Na tom sastanku izabrato je časništvo, odredjen delokrug rada predsedništva, urednika listova i drugih.

I čim je svršeno sa prethodnim poslovima Izvršni Odbor je živo nastojavao da dodje u što tešnji dodir sa svima učiteljima i učiteljskim organizacijama, da ih podstakne na što intenzivniji rad na obnavljanju zborova i družinskog rada. Radi toga Izvršni Odbor je slao raspise, obavještenja i potrebna uputstva za organizaciju po novim pravilima.

Člani Glavnega Odbora UJU.

Predsednik: **Mih. Jović**; Sekretar: **Vlad. K. Petrović**; Podpredsednici: **J. Vavra, Milan V. Popović**; Članovi: **Mih. M. Stanojević, Steva U. Djordjević, Milutin Stanković, Anta Mladenović, Luka Jelenc, Dim. J. Sokolović, Iva Radovanović, Marko Šimić, Josip Skavić, Joco Oreščanin, A. Tunkl, A. Gnuš, M. Ilić, St. Blažeković, Mičo Vukčević, Drag. Sirotanović, Nedeljko Lazarević, Miloš Milošević, Savka Radičevićeva, Živojin O. Krstić, Mih. A. Stevanović, Milan Smiljanić, Spasoje H. Popović, Marko Simonić, Savo Semiz, Mija Mandić, Jov. P. Ivanović.** — Urednik »Narodne Prosvete»: **Milutin Stanković** i urednik »Učitelja»: **Mih. M. Stanojević**.

Organiziranje na temelju okrajnih učiteljskih društva.

Izvršni Odbor je još prvih dana svojega rada izradio tip pravila okrajnih (kotarskih, županijskih) društava učiteljskih i ista razaslao svima članovima Glavnog Odbora iz unutrašnjosti da ih prouče i objave drugovima.

Naši drugovi iz unutrašnjosti potpuno su shvatili želje Glavnog Odbora i odmah je otpočela organizacija po našim pravilima. Mi ovom prilikom možemo sa zadovoljstvom konstatovati da su naši drugovi i ovom prilikom pokazali jednu visoku stalešku svest, koja je Glavnom Odboru davala snage da istraje u radu za školu, udruženje, učitelje i svakog pojedinca koji zaštite treba. Obrazovanih 39 okrajnih i 17 kotarskih učiteljskih društva kazuju nam rečito o uspehu naše organizacije. U Slovenačkoj ima 33 organizovana zbora.

* Poročilo prinašamo v originalu, v slovenskem jeziku, ker je lahko umljivo in menimo, da s tem tudi ustrezemo že ponovno izraženi želji iz vrst učiteljskega. — Uredništvo.

Ustanovitev poverjeništev UJU.

Zasnovana poverjenišva za Slovenačku u Ljubljani, Srbiju u Beogradu, Dalmaciju u Splitu, Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu i Hrvatsku u Zagrebu kazuju nam da glavno stablo — naša centrala u Beogradu — ima svoje jake grane u našim pokrajinama, odakle se sve dalje i dalje pronoše ideje koju tako volimo i kojoj svi tako predano služimo.

Sprememba v predsedstvu.

U novembru predsednik Udruženja Č. M. Todorović dao je ostavku. Do saziva mnog Gl. Odbora, dužnost je vršio p. predsednik. Na sednici Gl. Odbora izabrat je za predsednika Mihajlo Jović.

Dopolnilo pravil.

No za sada je Glavni Odbor spremio neke male izmene pravila, upravo tumačenje neklih članova i uproščavanje glomazne administracije okrajnih zborova stvarajući manje centrale — sreske — kotorske zborove, koji se lakše skupljaju i lakše manipulišu sa svojom centralom u Beogradu. Glavni Odbor imaće čast podneti ovoj učiteljskoj skupštini te izmene na rešenje i odobrenje.

Delo pokrajinskih skupščin UJU.

Skupštini Hrvatskog učiteljstva koja je održana u Zagrebu dne 14. i 15. jula ove godine.

Članovi Glavnog Odbora U. J. U. imali su prilike da vide tada i da se uvere o zdravoj svesti hrvatskog učiteljstva, o njihovim željama za dobro škole i učiteljstva i našeg zajedničkog udruženja. Jedna ogromna većina hrvatskog učiteljstva kazala je na toj skupštini gromko, otvoreno i glasno da smo jedno, da moramo biti i ostati jedno, jer to nam govore i razum i osećaji. No Glavni Odbor mora, da se ne bi ogrešio o istinu, istaći da su i ona braća hrvatski učitelji, koji su bili protiv stupanja u sastav U. J. U., da su i oni za jedinstvo s izvesnim modifikacijama koje bi regulisavale odnose na imovinu pojedinih pokrajinskih društava. Glavni se Odbor nada da će i ta braća naša najzad uvideti, da je spas škole i učitelja samo u zajedničkom i složnom radu, pa će ubrzati rešenje o prilazu U. J. U. Mi se nadamo da će se sitne nesuglasice, potencirane prošlošću i neobaveštenošću, brzo izglediti i da će naše zajedničko udruženje biti u istini udruženje svega jugoslovenskog učiteljstva.

Skupština učitelja u Slovenačkoj.

Prva državna skupština Poverjenišva za Slovenačku održana je 3. i 4. septembra u Rogasčkoj Slatini. Na skupštini je bilo oko 800 učasnika. Kao i sve učiteljske skupštine u Slovenačkoj, tako je i ova i po lepom odzivu i po radu svom bila najlepši izraz svesti i truda naših drugova u Slovenačkoj. Učiteljstvo Slovenačke i ranije se isticalo svojim radom na podizanju svoga

naroda, a danas u slobodnoj Otadžbini cno je uzelo jedan dobar deo rada na dozidiivanju velike zgrade narodnog kulturno-prosvetnog jedinstva. Referati, koji su na toj skupštini čitani, kazuju nam očito, kako naši drugovi tačno i precizno uočavaju sve nedostatke današnjeg sistema u nar. školama, te traže puta i načina da na svojim skupštinama prodiskutuju ta pitanja i nadju bolje metode rada i predlože modernije principe u korist škole i učiteljstva. Naši drugovi, koji vode poslove poverjenišva i ovom su prilikom pokazali, koliko im na srcu leži učiteljstvo i naše zajedničko U. J. U. Ne možemo a da ovom prilikom ne navedemo reči koje je, nama svima, omiljeni Gangl izgovorio pred skupštinom. Ismedj ostaloga on je rekao: »Svak ko sebe smatra za državnoga učitelja mora raditi na tome, da očuva naše jedinstvo i nerazdruženu državu Srba, Hrvata i Slovenaca. Ko je drugoga mišljenja, taj sam sebe isključuje iz državnoga učiteljstva. U tom smislu delujmo svi kao revolucionari jugoslovenske misli, kojoj neka se prokrči put čak do naše braće koja još trpe i stradaju pod tuđinskim jarmom. Svi koji govore da Slovenci treba da žive odvojeno za sebe, Hrvati za sebe, Srbi za sebe, ubijaju naše jedinstvo i našu budućnost. Zato svi moramo biti protiv separatista. Mi moramo raditi ne samo za Jugoslaviju, već i za opšte Slovensko jedinstvo. Mi moramo raditi za budućnost, veličinu i moć našega Jugoslovenstva i velike opšte slovenske zajednice.»

U pogledu unutrašnje školske uprave slovensko učiteljstvo izražava se za princip, najšire demokracije i slobode razvika, i to sve pod jednim krovom, jednim domom, u harmoniji i slozi s braćom i preko Kupe i Save i preko Drine.

Slovenačko učiteljstvo izražava se za centralizaciju školsku i zbog jedinstva zemlje idržave, i želi da se to jedinstvo ojača i da učitelj bude jedan cenjeni faktor u takvoj državi. Deviza: »Sve za narodno i državno jedinstvo! Zato odbacujemo svaku školsku autonomiju kao proizvod nezdravih prilika i demagoškog separatizma.»

Slovenačko učiteljstvo je shvatilo svoju dužnost i izvršilo organizaciju tako da danas ima tamo 33 učiteljska društva sa 2470 članova.

Skupština Poverjenišva za Bosnu i Hercegovinu.

Iz izveštaja i prepiske koju je glavni odbor imao u ovoj godini sa poverjeništvom za Bosnu i Hercegovinu vidi se da je povereništvo to shvatilo svo posao pravilno i radilo predano. Glavni se Odbor nada da će u idućoj godini to povereništvo učiniti za našu stvar mnogo više. Jer su glavne teškoće oko organizacije u glavnome savladane. To Povereništvo imalo je 6 okrajnih društava i to: Sarajevo, Travnik, Tuzla, Banja Luka, Ljubač i Mostar. Ovih 6 okrajnih društava imalo je 45 sekcija sa 924 člana.

Skupština je održana u Sarajevu 26. jula 1921. g. Ona je svršila svoj posao, izabrala upravu o čemu je i Glavni Odbor isvešten.

Skupština poverjenišva za Srbiju.

Održana je u Beogradu 7., 8. i 9. oktobra o. g. U programu rada ove skupštine bilo je raspravljanje o projektu zakona o osnovnim školama i predlog za izmenu pravila U. J. U. Obe stvari probudile su interes učiteljstva i u debati je učestvovao veliki broj učitelja. Skupština Srbijanskih učitelja odobrila je rad svoga Povereništva i donela rezolucije kojima učiteljstvo izjavljuje, da se potpuno slaže s projektom zakona o osn. školama koji je izradila komisija učitelja. Učiteljstvo se nada da će taj projekat, kao izraz želja i zahteva učiteljskih iznetih na tolikim učiteljskim skupštinama, biti primljen i da će na taj način u našoj prosveti zavladati doba napretka i stvaranja.

Tako isto i povodom raspravljanja o promeni pravila skupština je donela rezoluciju kojom je izrazila želju da pravila budu izmenjena, te da bi bili što bliži jedni drugima i da bi se započeto delo što bolje i pravilnije izvodilo.

Skupština je bila vrlo dobro posećena: bilo je preko 1000 učesnika.

Zveze UJU s čehoslovaškim učiteljstvom.

Glavni odbor nije ispuštao iz vida ni to, da stvori što tešnju vezu s bratskim českim učiteljima. Još dok su se ena našem I. Kongresu bavili kao izaslanici braća Česi gg Adolf Obst, Matija Hajni i Bohuslav Kadner, predstavnici našeg udruženja konferisali su s njima o načinu i metodi rada da bi naše i njihovo učiteljstvo došlo u tešnju vezu. Posle potpuno utvrđenog sporazuma Glavni Odbor je vodio računa, kao što su i iz Praga vodili, da te veze ne popuste, već ostanu srdačne, trajne i korisne za oba dve strane. Glavni Odbor je s radošću pristupio članstvu sveslovenske učiteljske kancelarije, čija je centrala u Pragu. Te veze vremenom će doneti koristi našoj školi i učiteljstvu jer će nastupiti razmena pedagoških časopisa, razmena knjiga o organizaciji, mešanje učitelja s jedne i druge strane, stvaranje sveslovenskog učiteljsko pedagoškog almanaaha, priredjivanje izložbi učila i dr. nastavljih srestava. Koliko je to sve korisno za školu i učitelje držimo da ne treba ni govoriti.

Delo UJU za modern šolski zakon.

Potpuno poimajući zadatak svoj, smatrajući da je Glav. Odbor U. J. U. najpozvaniji da se stara o učiteljstvu, školi i njenom napretku, držeći se obećanja g. ministra prosvete datog na I. našem kongresu da se ništa neće raditi za školu i učitelje — bez učitelja, Glavni Odbor je smatrao za dužnost da živo poradi na izradi jednog zakonskog projekta za osnovnu nastavu, upravo za uni-

ficiranje nastave u celoj zemlji, a i radi ispravljavanja pogrešaka koje su se u prošlosti činile prema školi i učitelju. Sadašnji zakon o osnovnim školama ma koliko da je zadovoljavao potrebe škole i učitelja, mora biti zamenjen jednim novim, savremenijim i dudu vremena odgovarajućim zakonom. Specijalno u našoj zemlji, gde se napredak škole mora sastarati, jer će nam ona osigurati lepše dane i bolju budućnost, moralo se misliti, dakle, na jedan moderan zakon o osnovnim školama. Dosledan svojim obećanjima g. ministar prosvete uputio je Glav. Odboru jedan akt kojim traži načelno mišljenje Udruženja o pojedinim odeljcima za zakon školski, koji on misli što pre izneti pred skupštinu. Izvršni Odbor primajući taj akt smatrao je za dužnost, razumajući tu stvar i kao vrlo važnu i kao vrlo hitnu, da o tome obavesti i Šri Glav. Odbor. Radi toga i radi svršavanja tekućih poslova sazvana je 24. aprila o. g. sednica punog Glav. Odbora. Ona je odmah uzela u pretraz akt g. min. prosvete i počela diskutovati o pojedinim odeljcima, da bi doneli i rešili glavne principe za izradu novog projekta zakona o osnov. školama. Odmah se uvidelo da je posao vrlo opsežan, da treba za njegovo svršavanje dosta vremena i materijalnih zrtava, te je Glav. Odbor rešio da umoli g. ministra prosvete da to poveri jednoj učiteljskoj komisiji koja će posao svršiti. G. ministar prosvete je s poznatom gotovosću primio predlog Glav. Odbora i predložene kandidate, koji su odmah pozvani, otpočeli i za 10 dana završili rad. Na kakve se teškoće nailazilo u tom radu nije potrebno ovde isticati: glavno je to da su u projekat unete sve one stvari o kojima je učiteljstvo naše dalo izraza na tolikim skupštinama svojim. Možda u tom izradjenom zakonskom projektu ima i stvari koje se moraju izmeniti, a naravno to će i biti, jer će taj zakonski projekat pretrpeti neke izmene dok kroz razne odbore prođe, ali se jedno mora priznati da je učiteljstvo u taj projekat unelo sve one zahteve i želje, koji su se kroz toliko godina slušali na učiteljskim skupštinama, kroz usta učitelja, zahteve koji su izraz potreba školskih i potreba njenog napredovanja i najzad zahteve za čije će se ostvarenje i dalje učiteljstvo zalagati i neće dozvoliti izmene na štetu škole i staleža. Neka nam se dopusti da na ovom mestu konstatujemo i to da su u taj zakonski projekat ušle i odredbe: o osmorazrednoj osnovnoj školi, da izdržavanje škola predje na državu, da učitelji mogu napredovati u svojoj struci. Od kolike su važnosti samo ove tri stvari o tome ne treba učiteljima ni govoriti. Novim zakonom o narednim školama pored ostaloga ojača će se one veze između pokrajina, veze koje treba da su jače no do sada. Unifikacija zakona i duhovna centralizacija učiniće mnogo našoj zajedničkoj stvari.

Glavni Odbor i dalje budnim okom motri da se taj zakonski projekat ne menja bar u bitnim tačkama, da bude na vreme svršen i da škola i učiteljstvo budu zadovoljeni u onoj meri u kojoj svojim radom i naporima to zaslužuju.

Primajući stalno izveštaje, od drugova učitelja i školskih nadzornika, o bednom stanju u kojima se škole nalaze, koje su ratom opustošene, Glavni Odbor je smatrao za najpreču dužnost da energično nastane i kod ministra prosvete i kod ministra unutrašnjih dela da preko svojih organa naredi da se što pre škole u red dovedu. Pored pomoći koje su mnoge škole dobijale iz ministarstva prosvete u novcu, iz direktije plena u materijalu, one su dobijale potporu sviju državnih organa. No najveća hvala pripada i našim drugovima koji su svoju dužnost visoko shvatili, te je u zemlji, gde je rat besnio tako opustošujući, za kratko vreme učinjeno da se mnoge škole oprave, podignu, dovedu u red i stvori mogućnost za dobar i plodan rad.

Delo UJU za pravice učiteljstva.

Držeći se pravila da samo materijalno obezbeđen učitelj, učitelj neuznemiravan u svom radu, učitelj koji ima sve uslove za povoljan rad može školi i društvu korisno poslužiti Glavni Odbor je naročito gledao da uloži svoje moći tako:

1. gde učitelj nepravredno strada, pa da ga odbrani;
2. gde se učitelju zakida od stečenih prava, ili mu se ne priznaje ono što imaju ljudi istih kvalifikacija;
3. gde se učitelju oduzimaju politička prava onda, kad ih u ovoj zemlji može imati svako, pa i onaj koji stoji daleko iza učitelja.

Čim je Glavni Odbor ma od koga zbora ili pojedinca dobio dostavu ma o kakvoj nepravdi koja se učiteljima čini odmah je delegirao po jednog svog člana

u dotično ministarstvo da stvar izvidi, objasni i uputi kako je pravo. Radi takvih i sličnih stvari Glavni Odbor ceo, ili pojedini članovi njegovi, odilazili su u ministarstva prosvete, finansija, policije i druga. Tamo su tražili da se učiteljska prava ne gazi; da se učiteljske dnevnice regulišu; da se učiteljima u Južnoj Srbiji da ono što imaju i drugi činovnici; da se poreza naših drugova smanji; da se učitelji ne otpuštaju niti penzionišu bez dokazane krivice; da se lekarski pregledaju oni učitelji koji imaju 32 god. službe pa ako su sposobni a žele ostati i dalje u službi u istoj zadrži; da se postavljenje školskih nadzornika u Slovenačkoj ne izigrava od strane nekih kojima nije išlo u račun da na ta mesta mogu doći i novi ljudi; da se priznađu stečena prava učitelja građanskih i profesora učiteljskih škola koji su iz učiteljskog reda; da se regulišu dodatak privremenim učiteljima; da školski nadzornici budu postavljeni po predlogu Glavnog Prosvetnog Saveta; da učitelji udju u uredbu o činovnicima u onaj razred u koji ulaze svi oni koji imaju spremu jednaku učiteljskoj. To su sve poslovi teški, glomazni i iziskuju vremena. Pa ipak članovi Glavnog Odbora — ne tražeći nikakvu nagradu — ostavljajući svoje poslove, išli su od ministarstva do ministarstva zastupajući opšte interese škole i učiteljstva i lične interese onih drugova kada su u pravu. Bilo je slučajeva da Glavni Odbor negde i ne uspe u svojoj akciji, ali mi možemo mirne duše reći da smo svoju dužnost do kraja i skrupulozno vršili: mi možemo reći da nije bilo jedne stvari koja je tangirala školu i učiteljstvo a da po njoj nismo učinili šta treba; svuda i na svakom mestu mi smo se svesrdno zauzimali. Držimo da smo i na mestu na kome se rešavaju te stvari da nebi mogli više učiniti.

Ovom prilikom moramo napomenuti da se ne možemo požaliti da nas u toj akciji nisu pomagali svi g. ministri kojima smo se obraćali. Mi smo uvek sa zadovoljstvom konstatovali, kad god smo odilazili kod pojedinih g. članova vlade da se rad učitelja čeni, da se škola stavlja na prvo mesto i da se o željama učiteljskim vodi računa. Kada god je Glavni Odbor satražio pomoći od g. ministra prosvete za izvršenje koga svog zadatka uvek ju je dobijao: kada god je molio da se ispravi ova ili ona nepravda, ništa i nehotična, učinjena učiteljima nailazilo je na punu predusretljivost g. ministra prosvete: moljeno je da se što pre potpiše uredba o penzijama učitelja i učiteljskih udovica i g. ministar nam je odmah izašao u susret. Napomenuto je g. ministru prosvete da Prosvetni Svet — ovakav kakav je — ne bi imao dovoljno uoznavanja da čeni učitelje njihov rad i rešava o sudbini narodne škole. Glavni Odbor je želeo jedan učiteljski Prosvetni Svet za osnovnu nastavu — kao neku učiteljsku komoru — i g. ministar prosvete je simpatično prihvatio tu ideju i mi se nadamo da će u izmene o Prosvetnom Savetu ući i taj naš zahtev.

Delo UJU za uradnike iz učiteljskih vrst u ministarstvu prosvete.

Biće da su nastojavanja Glavnog Odbora u mnogome pripomogla i doprinela te imamo odeljenje za osnovnu nastavu u kome najveći deo posla imaju učitelji. Mi možemo biti protiv ove ili ene ličnosti, protiv ovog ili onog postupka, ali u načelu moramo biti zadovoljni što smo uspeli da u tom odeljenju funkcionišu naši drugovi, koji poznaju školu, njen život, njene potrebe i njene radnike. U koliko toga ne bi bilo kod njih mi bi ispravljali, upućivali i regulisavali stvari. Glavno je da tu nema hotimičnih pogrešaka. Ako bi se to odeljenje od najvišeg mesta poverilo učiteljima mi verujemo da bi rad u njemu zadovoljio školu i učitelje. Glavni Odbor i dalje nastojavati da se naši zahtevi i u tom pogledu koliko je moguće ispune.

Radeći tako Glavni Odbor misli da se oduzju svojoj savesti i datom poverenju. Naravno stvar da je mogao biti neko i nezadovoljan, ali u masi onih koji mole i traže može se deseti i po koji, koji nije dovoljno procenio svoja prava i svoje zahteve. Takvih je malo.

Za kulturni dom UJU u Beogradu.

Misleći da U. J. U. treba u Beogradu u centrali našoj da ima jednu zgradu, koja bi reprezentovala naš stalež, koji od uvek pokazuje živu energiju u staleškoj borbi, koja bi bila mesto za vse ustanove prosvetno - kulturne koje bi udruženje imalo da zasnuje, koja bi bila dom svakog druga koji dodje u Beograd, gde bi bile redakcije naših listova i naših izdanja i kancelarije i naše uprave. — Glavni Odbor je govorio o podizanju jednog doma. Glavni Odbor je preduzeo

potrebne korake kod opštine beogradske i verujući u vazdašnju njenu predusretljivost prema učiteljima nada se da će za isti dom dobiti mesto.

Zdraviliški dom UJU u Koviljači.

I kad je već reč o zemljištu Glavni Odbor smatra za dužnost da na ovom mestu napomene da je naš drug g. Voja Kačavenda, školski nadzornik u Loznic, poklonio U. J. U. jedan plac u banji Koviljači veliki 1000 kv. metara. Nama je prijatno da i ovom prilikom našim drugu g. Kačavendi izjavimo našu toplu zahvalnost. Glavni Odbor mora razmisliti o podizanju jedne zgrade na tom placu u kome bi dolazili svi oni učitelji sa svojom decom kojima je ta banja potrebna a koja bi pored toga donosila i lep prihod udruženju.

Trstenjakova knjižnica UJU.

U ovoj godini učiteljstvo naše imalo je i jedan težki gubitak. Borac za narodno i staleško jedinstvo, predani radnik na prosvetnoj njivi Davorin Trstenjak — moro je. O sahrani njegovoj Glavni Odbor je bio zastupljen izaslanicima. Ali ceneći velike zasluge pokojnikove Glavni Odbor je obrazovao fond, s imenom pokojnikovim, iz koga će se izdavati knjige Trstenjakove — ćirilicom. Uzdujući se u svest i volju učiteljstva nadamo se da će ovaj fond s godine na godinu biti sve veći i da će uskoro moći vršiti postavljenu zadatku.

Učiteljski tisk — glasila UJU.

Sem listova koji su izlazili kao organ U. J. U. — i to: Pokret u Splitu, Učiteljski Tovariš u Ljubljani, Napredak, Smilje i Uč. Dom u Zagrebu, Narodna Prosveta i Učitelj u Beogradu, izlazilo je još dosta listova, koji su tretirali pitanja koja su od interesa po školu i učiteljstvo. Samo i ovom prilikom moramo konstatovati da akcija koju učitelji vode mora imati svoju centralu, mora imati međusobne veze, mora biti dogovorna i u slozi, te će na taj način imati i uspeha. Nezgoda je stvar ako učiteljska štampa bude uzela obrt takav da predje u polemni odnos sa svojim drugovima ili polemise sa drugim učiteljskim listom. Kako nas može shvatiti onaj ko tu našu međusobnu borbu prati, kako može ozbiljno uzeti i ostale naše zahteve, kad mi mnoge stvari nismo svršili u svojoj kući, među nama. Red bi bio — to je želja Glavnog Odbora — da učiteljska štampa bude jednodušna, kako bi se i naši zahtevi ozbiljnije shvatili.

Za skupen mladinski list UJU.

Pored ovoga Glavni Odbor je želeo da ima jedan dečji list, koji bi trebao da bude tešnja spona među decom tri bratska plemena, te da razvija ljubav za našu zajedničku — nacionalnu stvar, da ih upozna, zbliži, zbratimi. Radi toga je Glavni Odbor na sednici u Zagrebu raspravljao to pitanje. Želeo je da »Smilje« — koji izdaje hrvatski pedagoški zbor — bude taj list, koji bi i dalje izlazio u Zagrebu. Glavni Odbor nema definitivnog odgovora o tome, ali će ipak i dalje nastojati da imamo jedan takav zajednički list za svu našu decu.

Seje.

Izvršni Odbor imao je u ovoj godini 45 sednica a Glavni 5 sednica. Širi Glavni odbor imao je jednu sednicu u Beogradu i jednu u Zagrebu. Odbor za izradu zakona o narod. školama imao je sednicu u Beogradu, a i Odbor za izradu zakona o gradj. školama takodje je imao sastanak u Beogradu. I na ove sednice i odbore učinjen je znatni izdatak.

Financijsko stanje UJU u prošlem letu.

Užem Glavnom Odboru stavljeno je u dužnost da produži izdavanje »N. Prosvete« i »Učitelja« pošto su ta dva lista primljena za glasila U. J. U., kao i da čini nužne izdatke za potrebe Udruženja. Pošto Glavni Odbor nije imao sredstava za izdržavanje listova i dr. izdataka to je morao da se postara da nadje novaca za izdržavanje. Gl. Odbor obratio se Upravi Učiteljskog Udruženja (Srbijanskog) i potražio pozajmicu. Gl. Odbor Uč. Udruženja bio je predusretljiv i dao nam je pozajmicu 45.000 dinara.

Docnije su počeli da stižu prihodi Udruženju, te smo imali potrebnih sredstava za izdržavanje Udruženja. Odmah je Odbor sastavio proračun godišnjeg prihoda i rashoda — budžet — i po tome se upravljalo u toku godine.

Izdat je raspis poverenštvima kao i okružnim i sreskim (kotarskim) Učiteljskim Društvima da se zauzmu za prikupljanje i slanje pretplate na »N. Prosvetu« i »Učitelja« da se upisuju učitelji u članstvo i polažu članske uloge iz kojih polovica da se šalje Glavnom Odboru. Odziv je bio dosta dobar i od članarine je dobijeno 29.983 din.

Od države je dobijena pomoć u 32.000 din. a od Učiteljskih Društava: pomoći, pokloni i prilogi 15.193.90 din. Celokupnog prihoda imali smo 396.181.55 dinara.

U izdacima bili smo štedljivi u koliko se to moglo činiti i gledali smo da ne prekoračimo budžet. Nu pošto je hartija i štampa za listove poskupljala, to smo na tome učinili znatne veće izdatke, a naročito na »Nar. Prosvetu«, pošto tu imamo i znatne veresije, te je izdatak veći od prihoda.

Odužen je dug Učit. Udruženju od 15.000 din. a 30.000 ostalo je kao pomoć Ud. J. Uč. po rešenju Likvidacione Učit. Skupštine (Srbijanske).

Celokupni izdatak bio je 335.296.17 dinara.

Saldo gotovine 23. oktobra 1921. g. bilo je 60.895.38 dinara sa čime možemo biti zadovoljni.

Stanje blagajne UJU.

Stanje blagajne U. J. U. od 1. VIII. 1920 do 23. X. 1921. g. sledeće je:

Primanja:

Od pretplate na Nar. Prosvetu	184.644.50 din.
Od pretplate na Učitelja	68.594.80 "
Od članskih uloga	29.983.90 "
Na ime pomoći od države	52.000.— "
Na ime poklona od raznih lica	2.450.— "
Na ime pomoći od Učit. Društava	12.243.90 "
Na ime priloga	500.— "
Na ime dobrotvornih uloga	440.— "
Na ime priloga za spomenik pok. Davorina Trstenjaka	325.— "
Na ime pomoći od Srbijanskih učit. društava	45.000.— "
Svega:	396.181.55 din.

Izdavanja:

Na Narodnu Prosvetu (uredjivanje, honorari, hartija, štampa)	216.054.77 din.
Na Učitelj	67.629.30 "
Na kancelarijske stroškove	1.235.30 "
Pošti i telegrafu	322.50 "
Na ogrev i osvetljenje	2.547.30 "
Na nepredviđene izdatke	4.207.20 "
Na oduženje Srb. Učit. Udruženju	15.000.— "
Na ime troškova Glav. Odboru u Beogradu i Zagrebu	14.666.60 "
Na ime takse za telefon	250.— "
Na ime plate blagajniku	4.800.— "
Na ime plate sekretaru	3.600.— "
Na ime plate poslužitelju	2.783.20 "

Svega: 335.286.17 din.
Kada se od prihoda: 396.181.55 d.
Oduzme rashod u iznosu od 335.186.38 d.

Ostaje čistoga prihoda 60.895.38 d.

Bilanca UJU od 1. 8. 1920 do 23. 10. 1921.

Prihod:	
Pretplate na »Narodnu Prosvetu«	184.644.85 din.
Pretplate na »Učitelj«	68.594.80 "
Članarine	29.983.— "
Pomoć od države	52.000.— "
Pomoć od Učiteljskog Udruženja	45.000.— "
Pomoć od Učiteljskog Društva	12.243.90 "
Poklon od Učiteljskog Društva	2.450.— "
Priloga od Učiteljskog Društva	500.— "
Dobrotvorskog uloga	440.— "
Priloga za spomenik poč. Dav. Trstenjaka	325.— "
Svega	396.181.55 "
Kad se od prihoda oduzme rashod u	335.286.17 "
Ostaje gotovine — Saldo Rashod:	60.895.38 "
Za »Nar. Prosvetu«	216.054.77 din.
Za »Učitelj«	67.629.30 "
Kancelar. troškovi	1.235.30 "
Pošta, telegraf i telefon	572.50 "
Ogrev i osvetljenje	2.547.30 "
Održavanje veze sa slovens. učiteljima	2.190.— "
Nepredviđeni troškovi	4.207.20 "
Troškovi Gl. Odbora u Beogradu i Zagrebu	14.666.60 "
Oduženje Učiteljskom (srbijans.) Udruženju	15.000.— "
Plata blagajniku	4.800.— "
Plata sekretaru	3.600.— "
Plata poslužitelju	2.783.20 "
Svega	335.286.17 "

Budžet UJU za dobo od 1. 8. 1921. do 1. 8. 1922.

Table with financial data for UJU, including sections for 'Prihod' (Income) and 'Rashod' (Expenditure) with various sub-items and amounts in dinars.

Iz Jugoslavije.

Pazite konzuli Udruženja v Beogradu! Te dni se vrše razprave o ureditvi in korekturi naredb o draginjskih dokladah državnemu uradništvu. Med temi naredbami sta tudi oni dve točki, ki sta vzbudili v vrstah učiteljstva in učitelje mnogo vznemirjanja in protestov.

Izenačenje uradniških draginjskih doklad. Listi poročajo: Finančni odsek zakonodajnega odbora je imel dne 9. t. m. popolne seje. V razpravi je bilo vprašanje izenačenja uradniških draginjskih doklad ozioroma izenačenje dotičnih uredb. Doslje so za draginjske doklade javnih nameščencev in vpokojencev obstajale sledeče uredbe: 1. Dr. št. 130.000 z dne 7. oktobra 1920. 2. Dr. št. 60.901 od 20. maja 1921 in 3. Dr. št. 80.000 od 11. junija 1921.

uredbe z nekaterimi modifikacijami spreminjajo v skupno uredbo o draginjskih dokladah. Ta uredba pa se še vedno razlikuje med draginjskimi dokladami za Srbijo in Crno goro in draginjskimi dokladami za nove pokrajine. Referent Gjonović se je načeloma izjavil proti temu sistemu. Odsek je po daljši debati sprejel predloge poslanca dr. Zerjava. Na predlog dr. Zerjava se načrt finančnega ministrstva vrača odseku 4 članov, ki ima nalogo načrt predelati po sledečih načelih: 1. Izenačenje draginjskih doklad vsem onim precanskim skupinam uradništva kateremu se niso bile izenačene, in sicer sodnikom, državnih policiji, pošti itd. 2. Itržavno ozemlje se razdeli na pet draginjskih razredov. Po teh razredih naj se določi višina draginjskih doklad in dodatek za družino. 3. Po istih načelih se ima izvesti izenačenje plač in draginjskih doklad za vpokojence. — Na seji 10. t. m. je razpravljala finančni odbor o nakupovalnih zadrugah.

Tovariši iz Srbije v Ljubljani. Po skupščini v Zagrebu je prišlo več srbskih tovarišic in tovarišev v Ljubljano, kjer so si poleg drugega ogledali tudi naše gospodarske zavode in naprave in našo organizacijo. Med drugimi sta se posebno interesirala za naše naprave tovariša Milosavljevića iz Skoplja.

Učiteljske tiskarne v Jugoslaviji. Poleg učiteljske tiskarne v Ljubljani obstoja »Tiskarna učiteljskega delniškega društva Natošević v Novem Sadu in sedaj se snuje učiteljska tiskarna v Skoplju.

Učiteljske knjigarne in trgovine v Jugoslaviji. Poleg učiteljske knjigarne in trgovine šolskih potrebščin obstoja Knjižarnica učiteljskega deon. društva Natošević v Novem Sadu. Kakor smo pa informirani, delujejo učiteljska društva na to, da se osnujejo učit. knjigarne in trgovine tudi še v večih večjih centrih in delujejo tudi na to, da se osnujejo filijale v manjših krajih.

Poziv našim pedagoškim pisateljem. Z ozirom na dogovor, da bo »Učitelj«, pedagoško - znanstveno glasilo UJU prinašal odslej tudi članke v slovenskem jeziku, pozivamo naše pedagoške pisatelje, da se oglašajo odslej tudi v »Učitelju«. Ako hočemo priti do duhovne edinstvenosti in do enotne jugoslovenske kulture, tedaj se moramo tudi duševno medsebojno spoznati in si moramo ustvarjati skupne smotre. To je pa mogoče le, če si svoje nazore izmenjujemo v skupnem kulturnem glasilu, ki ga predstavlja danes za vsa tri plemena jugoslovenskega naroda na pedagoško - znanstvenem polju »Učitelj«. Neoporečno je, da moramo čimprej na kulturnem polju pričeti hoditi skupna pota. Če hočemo postaviti državni močan temelj jugoslovenske kulture, ki je za njen obstanek enako važen, kakor je važno vprašanje politične konsolidacije in dobre gospodarske podlage. In pedagoško polje je eno prvih oddelkov splošne kulture, ki bo ustvarilo enotno edinstveno jugoslovensko kulturo. Rokopise je pošiljati direktno na naslov urednika »Učitelja« tov. Mih. M. Stanojevića, referenta v ministrstvu prosvete v Beogradu. Ministrstvo prosvete, Kralja Milana ulica št. 50.

Prošnja. Z letom 1922. prevzame novi blagajnik tovariš Bog. Fegic glavno blagajno. Rad bi mu izročil čiste račune. Prosim vljudno vse tiste blagajnike (Čarke) okr. učit. društev, ki do danes še niso vpslali obračuna za tekoče leto, da storo to prav gotovo do 1. decembra, ker bo gotovo treba še kakih pojasnil. Neko društvo šteje precej članov, ki še niso poravnali svojih obveznosti ne za l. 1920, in ne 1921. Vsem tem se ustavijo stanovski listi s prihodnjo številko. Toliko v vednost, da ne bo nepotrebnega prekanja. Prihodnji mesec se razpošljejo izkazi za l. 1922. Vsaki pošiljati bodo priložene po 3 poštno-hranilnične položnice. Blagajniki, zahtevajte jih od društvenih predsednikov — Primskovo p. Kranj. — Fr. Luznar.

Poziv, posebno za učitelje(ice) iz Primorja! Skoro sleherni vas v Juljski Benečiji ima svoje društvo, ki mu je naloga zbirati v svojem okrilju mlado in staro, nuditi mu razvedrila in izobrazbe ter množiti mu duševne in telesne moči. Imamo bralna, pevška in telovadna društva, dramatične krožke itd. Nove razmere so obudile skoraj vsa naša društva k novemu življenju in uspešnemu delovanju. Po delovanje bi bilo še uspešnejše, ako bi bila med posameznimi društvi vez, ki bi jih tesneje družila, neki kazipot, ki bi jim kazal skupni cilj, neki svetovalec, ki bi jim kazal pot za dosego skupnega cilja: narodovo izobrazbo, njegovega duševnega in telesnega razvoja. Da se ustvari taka medsebojna vez, je sklenila »Goriška Slovenska omladina«

izdajati mesečnik »Prosveta«. Ze naslov sam nam pove, s čim se bo pečal ta mesečnik. Predvsem ima biti glasilo vseh prosvetnih društev. »Prosveta« bo prinašala članke o naših kulturnih delavcih, o sistematičnem delovanju v društvih, o kulturnih, telovadnih, športnih in drugih prireditvah pri nas in drugod. Nadalje bo prinašala vesti o kulturnem gibanju pri nas in tri drugih narodih. Kajti treba je, da po svojih prireditvah ocenimo svoje delo in da po tujih merimo svoje moči. List bo obsegal društveni, gledališki, telovadni in športni vestnik, poročila o raznih prireditvah, njihova naznanila in ocene, nasvete društvom in druge organizatorične vesti. Objavljal bo tudi kritike novih knjig. Kolikor bodo dopuščala denarna sredstva, bo postregel list pevskim društvom z izdajo novih skladb v posebni prilogi. Po možnosti bo prinašal list ilustracije. Tak list je nujno potreben, ako hočemo, da doseže naše društveno delovanje višjo stopnjo. S takim listom, ki naj bi dajal društvom delovanje pravo smer, preprečimo, da ne zaidejo društva na kriva pota pri duševni in telesni vzgoji naroda. List se bo tiskal na 24 straneh četverke. Cena se bo določila tako, da jo bodo zmogli tudi najširši sloji. List bo pričel izhajati v kratkem. Kedaj izide prva številka, objavimo v časopisih; danes pa vabimo na sodelovanje in naročbo. — »Goriška slovenska omladina«. Tiskovni odsek, Gorica, Corso vardi 37. — Tovariše in tovarišice, ki delujejo na narodno-prosvetnem polju, pozivamo na sodelovanje pri gori omenjenem listu. Prve rokopise je doposlati do 1. decembra na uredništvo našega lista, ki jih od da potem na pristojno mesto.

V delu je spas! Mariborska »Straža« je zadnji čas začela na ogabno podel način blatiti napredne učitelje. V številki z dne 24. oktobra je odprla kloako svojega sovražstva na nadučitelja Cvetka v Vučji vasi, očitajoča mu stvari, ki so navjno-zlobne izmišljotine oziroma potvore resnice. Poznamo tovariša Cvetka izza dobe njegovega šolanja in učiteljevanja, in sicer po njegovem šolskem, kakor tudi izvenšolskem narodno - prosvetnem in gospodarskem delovanju in vemo, da ga s tega stališča ni potrebno zagovarjati. Naše separatistične klerikalce najbolj peče to, da tovariš Cvetko v zadnjem času prireja predavanja o potovanju po Srbiji, o kateri priložnosti naglašja potrebo narodnega in državnega edinstva ter eminentne zasluge pravoslavskih svečnikov za nacionalno-državno vzgojo srbskega naroda. — V naslednji številki pa je »Straža« ogrizla istotako ogabno tovariša Horvatića, nadučitelja na Cevnu, dolžeča ga »divje sokolske narave« ter dejanj, ki jih sigurno ni zagrešil. Temu tovarišu pa že vihti fulminantno bič nad glavo, ker mu grozi z osveto, brž ko zaveže pri vladi drug veter. Uredništvo »Straže« pripominja, da je poskrbelo na primernem mestu za vpis Horvatičevega imena in da bo dobil H. svoječasno »zasluzeno nagrado«. Skoraj nas obhaja misel, da hočejo naši nepoboljšljivi klerikalci, ki žive najbrž še vedno v avstrijsko - habsburški mentaliteti, obnoviti Lampetovih-Susteršičevo dobo persekucij in »numeriranja naših kosti«. Prepričani smo, da jim ti »človečanski« upi splavajo po Savi v Črno morje. Odvisno pa je v veliki meri od intenzivnega dela učiteljstva izven šole na narodno-gospodarskem, prosvetnem in političnem polju: da naše ljudstvo čim prej in bolje obračuni s temi vladohlepni in osvetoželjnimi elementi: zato vsi na krov! Mladnežev in omahljivcev ne sme biti v naših vrstah! Razširjajte zlasti naše časopise! Vodite neizprosen boj zoper največje zlo v naši državi: zlobo in neumnost! Delujte na to, da se naš narod osvobodi tudi v duševnem oziru! Tedaj se nepošteno želje naših neprijateljev po vrnitvi Lampetovih in Susteršičevih časov ne bodo nikdar več uresničile. Edino s takim smotrenim delom gradimo trden temelj srečne bodočnosti naše jugoslovenske države in — lastnega stanu. V delu je spas!

Odbor za molbe in žalbe zakonodajne skupščine je imel sejo, na kateri je sklenil, da postanejo vsi dosedajčasni učitelji definitivni in se jim za definitivno službovarje štejejo vsa leta od njih polnoletnosti (t. j. od 21. leta). — Kaj se je hotelo s tem doseči, ne vemo in se nam zde časopisne vesti nejasne in nerazumljive. Da bi se definitivnost kar generalizirala, bi bilo malo čudno; pri plači je pa ipak določen rok definitivnosti, ki se šteje od prvega nameščenja — terej ne pride v poštev. Edin vzrok bi bila morda premeščanja, ki pa tudi ne bi opravičevala določitev definitivnosti na 21. leto, ker bo to sigurno prineslo zmedo v vprašanje štetja let.

Solska mladina v Ljubljani je obhajala obletnico rapalske pogodbe. »Jugoslov. Matica« je priredila mladini brezplačno predavanje z 90 skopičnimi slikami. Na predavanju v »Unionu« so bile srednje in ljudske šole. Obkrat je bilo nabito polno v dvorani. Mladina je z velikim zanimanjem gledala slike od Triglava po soški dolini mimo S. Gregorčičevega groba v Gorico, od tam v Trst, v Istro in v Reko — odtod pa po morju na otoke. Obkrat je mladini poiasnjeval pomen krajev in slik dr. Ivan Lah. Menimo, da je na ta način naša mladina najprimerneje proslavila obletnico rapalske pogodbe — Želeti bi bilo, da »Jugoslovenska Matica« priredi taka predavanja za našo mladino in širše občinstvo tudi po Sloveniji v drugih krajih, kjer je dana možnost.

Izpraševalna komisija za ljudske in meščanske šole v Ljubljani. V svrhu izpopolnitve izpraševalne komisije za ljudske in za meščanske šole v Ljubljani so še imenovani za člane te komisije: Rudolf Arnsšek, telovadni učitelj; Emil Adamič, glasbeni učitelj in Ludovik Vaz-zaz, glavni učitelj na državnem ženskem učiteljskišču.

Strogo kontrolo glede dopustov učiteljstvu v Sloveniji je odredila za bodoče pokrajinska uprava, oddelek za prosveto in vero. Uradni zdravniki bodo morali odslej pri preiskavah obolelih uč-nih oseb postopati z vso strogostjo.

Mestna ljudska šola na Barju — razširjena. Višji šolski svet je dovolil s tekočim šolskim letom 1921.22. razširjenje dosedanje štirirazredne mestne osnovne šole na Barju, v petrazrednico.

Nujna prošnja! Prosim vse tovar-iše in tovarišice, ki znajo za kake tamburaške instrumente (tudi posamezne), da so na prodaj, naj mi to javijo. Mogoče počivajo tudi kje kaké note in čakajo mišjih zob. Dajte, pošljite jih nam. — Tovariški prosim za čimprejšnje obvestilo. — Božo Račič, Adlešiči, Bela Krajina.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl nadučitelj v pok. Anton Kazafura. Naj v miru počiva!

Poročil se je 13. t. m. Stanko Vre-rec, nadučitelj v Suhoru pri Metliki z gos-pico Danico Goleš, hčerko grško-katol. župnika iz Drag pri Suhoru. Mlademu paru obilo sreče!

Na dan proslave spomina kralja Petra I., Osvoboditelja, je mladina osnov-ne in meščanske šole v Zalcu nabrala v prid Jugoslovenski Matici vsoto 851 K.

Vestnik meščanskih šol.

c. Prosimo pojasnila. Dejstvo je, da imamo za vso Slovenijo samo eno višjo šolsko oblast, ki živi in vlada že vse od pričetka naše države. To je bilo prepotrebno, torej dobro in prav. Logično misleč človek bi bil sedaj prepričan, da bo ta moderna in jugoslovenska oblast vladala po enem in istem načinu v Ljubljani, Ribnici, Mariboru, Lendavi, v Zameškem, Halozah in sploh po vseh drugih velemestih, ki imajo šole. Temu pa ni takol! Ko so po dolgem cinanju ustanovili n. pr. šolske svete v Mariboru, Ptuju in Celju, so jih postavili na popolnoma drugo podlago kot na bivšem Kranjskem. V teh svetih imajo tudi učitelji zastopnika, namestnika pa ne; menda zato, ker učitelj po najnovejših naziranjih sploh nima pravice biti bolan. Zato tudi ni možno, da bi prišel meščanski učitelj vsaj kot namestnik v to korporacijo in zastopal svoje šolstvo. Zato tudi ne more imeti meščanski učitelj zastopnika v novoustanovljenem disciplinarnem svetu. Izroččen je na milost in nemilost svojim tovariš-šem z ljudske šole. In Prekmurje, to ubogo od majke zapuščeno dete! Dobilo je — zopet po dolgem kolebanju — svoj šolski odbor, torej tvor popolnoma novega tipa, tvor brez pravic in brez pomena, ki edino lahko ovadi lenega učitelja ali onega, ki pričena vložni zapisnik 15. septembra mesto 1. januarja. Pa koliko je še razlik v postopanju tu in tam. In sedaj pojasnilo! Ali ne sede možje iz učiteljske organizacije v višjem šolskem svetu. Ali ne morejo zastaviti ob pravem času svojih sil v to, da bi se šolska vprašanja obravnavala enotno vsaj v naši mali Sloveniji, ki bi bila lahko v tem pogledu uzorno urejena, še predno dobimo toli zaželen šolski zakon? Ta bo vendar končno ubil avstrijske paragrafe, če se ne motim. Prepričan sem, da bi Beograd popolnoma odobral enotno ureditev šolstva v Sloveniji še pred novim šolskim zakonom. Prepričan sem pa tudi, da bi se to dalo izvesti, ko bi ne bilo okostenelih birokratarjev in ko bi se učiteljski zastopniki v naši najvišji korporaciji krepko zavzeli za končno likvidacijo stokrat prokletih avstrijskih paragrafov in njih predstavitelja polsvetnika Petra Končnika!